

Evaluering af DNs fredningsstrategi 2010-2015:

DNs fredningsstrategi 2010-2015 har nu virket i 6 år. Der har ved planlægningen af nye sager været taget udgangspunkt i strategien.

Strategien indeholder:

1. Mål med fredningsarbejdet
2. Forholdet til anden naturbeskyttelse
3. Principper for DNs fredningsarbejde 2010-2015
4. Kriterier, hvorefter der prioriteres fredningssager
5. Proces i DN
6. Hittidig fredningsprioritering i DN

I det følgende redegøres for resultatet af fredningsarbejdet de seneste 6 år, og fredningsstrategiens evne til at være styrende for fredningsarbejdet.

Notatet er opbygget således, at der med udgangspunkt i hvert af de ovenstående seks punkter først redegøres for strategiens indhold i *kursiv*. Dernæst følger under hvert punkt en række evalueringselementer, der er opstillet i punktform og alle indledes med en DN sommerfugl.

Ad 1. Mål med fredningsarbejdet:

DNs fredningsstrategi 2010-2015:

Det vigtigste mål for DNs fredningsarbejde er at beskytte, forbedre og genskabe Danmarks vigtigste og mest unikke naturværdier gennem en restriktiv og varig beskyttelse.

Det er endvidere et mål gennem fredningsarbejdet at sikre

- *Sammenhængende natur*
- *Vilde planter og dyr samt deres levesteder*
- *Biologisk mangfoldighed*
- *Naturlig succession og fri dynamik*
- *Landskabelige værdier*
- *Kystlandskabet*
- *Befolkningens adgang til naturen*
- *Områder med stor rekreativ værdi*
- *Geologiske lokaliteter*
- *Kulturhistoriske værdier*
- *Stilhed og mørke*

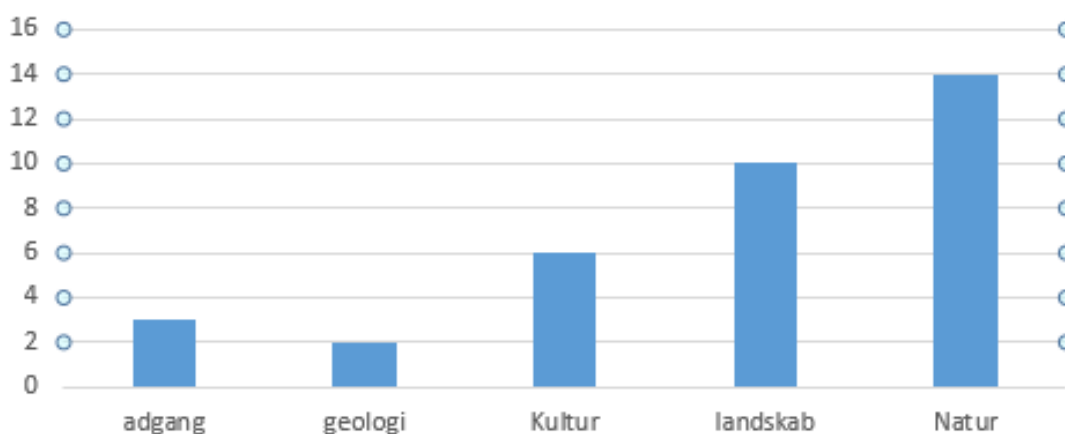
Desuden er det målet med DNs fredningsarbejde at modvirke

- *negative konsekvenser af landbrugsproduktion, fiskeri, jagt, råstofindvinding mv. og*
- *negative konsekvenser af klimaforandringerne*

Det er endvidere målet med DNs fredningsarbejde, at fredningssagerne som udgangspunkt

- ikke er i direkte konflikt med, men supplerer Natura2000-beskyttelsen.
- De opstillede mål har været retningsgivende for de nye fredningssager. Der er imidlertid et behov for, at strategien fremover også forholder sig til andre af de problemstillinger, som DN de seneste år har arbejdet med, herunder foruden klimaforandringerne og landbrugsrelaterede udfordringer også kyst- og skovbrugsrelaterede problemstillinger.
- Det er Sekretariatets samlede vurdering, at målene er anvendelige overordnede retningslinjer for, hvad det er for værdier og kvaliteter, DN skal sikre gennem fredningsarbejdet. Fredningsstrategien bør således altid være så fleksibel, at det er muligt fra år til år at sætte fokus gennem fredningsarbejdet på aktuelle dagsordener, i det omfang dette giver mening og er muligt.

Antal af Fredningssager 2010-2015

Figuren ovenfor viser, hvad der har været det primære overordnede formål med de fredningssager, der er rejst i perioden. Bemærk dog, at der stort set altid er flere formål med den enkelte fredning.

Ad 2. Forholdet til anden naturbeskyttelse:

Fredningsinstrumentet har i snart 100 år været et væsentligt element i dansk landskabs- og naturforvaltning. Fredningsinstrumentet er det mest fleksible instrument til at fastsætte individuelle bestemmelser for et givent geografisk område. I løbet af de sidste 30-40 år er der imidlertid kommet en række nye virkemidler ind i lovgivningen, som på hver deres måde skal sikre hensynet til natur og landskab. Fredning er derfor i dag blot et af flere virkemidler til at opnå forskellige mål. Virkemidlerne er instrumenter, som på forskellige måder indeholder muligheder for at sikre hensynet til naturen, landskabet og befolkningens muligheder for at komme ud i naturen.

Vigtigste virkemidler til at opnå det er eller kunne være....

- Det er Sekretariatets samlede vurdering, at der gennem prioriteringen af nye fredningssager altid sker en afvejning af, hvad der er det mest oplagte redskab at bruge, når vi står over for en ny potentiel fredningssag, som kræver handling. Og når fredning vurderes til at være det rette redskab, så er det fordi der her er mulighed for at tage mange forskellige hensyn, og samtidig afveje dem imod hinanden.

Ad 3. Principper for DNs fredningsarbejdet 2010-2015:

Ansvarlig fredningsindsats

For at økonomisere med ressourcerne og for at sikre en ansvarlig forvaltning af DN's ret til at rejse fredningssager, er det DN's overordnede beskyttelsesstrategi at bruge det til enhver tid hurtigste, billigste og mest oplagte redskab til den konkrete situation eller problem.

Fredninger rejses principielt kun i de tilfælde, hvor behovet for beskyttelse og pleje eller for at fremme friluftslivet ikke kan opfyldes ved anvendelsen af bestemmelserne i den generelle naturbeskyttelses- og arealanvendelseslovgivning.

Fredningsindsats indenfor DN's grønne netværk

DN ønsker at flertallet af de rejste fredningssager understøtter DN's grønne netværk som det fremgår af Fremtidens natur i Danmark samt planer for fremtidens natur i kommunerne.

Nye fredningsinitiativer i flertallet af landets kommuner

DN arbejder aktivt på, at flertallet af Danmarks kommuner bruger fredningsinstrumentet til at sikre og forbedre naturen, da det er i DN's og naturens interesse at fredning er et accepteret og anvendt virkemiddel i kommunerne.

Fredninger i byerne

DN ønsker at bruge fredninger til at sikre bynære rekreative områder, selv når disse områder ikke er omfattet af planer for fremtidens natur i kommunerne.

Modernisering af gamle fredninger

Der kan være behov for modernisering af fredningsbestemmelserne for et allerede fredet område. Mange ældre fredninger er upræcise i deres bestemmelser, har ingen formålsparagraffer eller bestemmelser om pleje og naturgenopretning, hvilket gør dem svage og vanskelige at administrere. Modernisering af gamle fredninger vil i praksis ske i forbindelse med, at der rejses nye fredningssager i tilstødende områder, som de eksisterende fredninger da bliver omfattet af eller at forudsætningerne ændrer sig.

Fredningsindsats i DN i hele landet

DN's arbejde med fredninger bør involvere alle afdelingerne i form af:

- Verserende sager
- Forberedelse af nye sager
- Tilsyn med kommunens sager
- Engagement i fredningsprofileringsprojektet
- Andre fredningsrelaterede aktiviteter

► Det er Sekretariatets vurdering, at der er sket en ansvarlig fredningsindsats i perioden. Knap 90 % af de sager foreningen rejser bliver gennemført helt eller delvist.

► Langt størstedelen af de rejste fredningssager ligger helt eller delvist inden for DN's grønne netværk.

► Der er rejst 4 egentlige byfredninger i perioden. Derudover er der rejst ca. 6 fredningssager umiddelbart uden for byerne, hvor presset på arealerne er stort. Det vurderes, at egentlige byfredninger skal høre til undtagelsen, da det er Natur- og Miljøklagenævnets holdning, at byernes grønne områder er et anliggende for kommunalbestyrelserne. På den baggrund har vi tidligere oplevet, at fredningsforslag er blevet afvist.

► Der er rejst 6 nye fredningssager som omfattede områder med eksisterende fredning. Disse ældre fredninger blev derved en del af den større nye fredning med moderne bestemmelser.

► Der er i perioden fra 1. januar 2010 til 31. december 2015 rejst 34 nye fredningssager. De nye fredningssager er fordelt på 32 forskellige kommuner. Kommunerne er medrejser i knap halvdelen af fredningssagerne, men samarbejder konstruktivt i flere.

- Der forberedes løbende nye fredningssager, og afdelingerne er uden undtagelse involveret i forberedelserne til samtlige nye fredningssager. Afdelingernes store involvering og engagement er med til at kvalificere sagerne og give dem lokalt ophæng og ejerskab.
- Det er Sekretariatets vurdering, at langt de fleste afdelinger holder øje med, hvad der foregår i deres kommune, og eksempelvis er involveret i plejeplanerne for de fredede områder.
- Fredningsprofileringsprojektet indeholdt forskellige elementer, herunder dels fredningsdatabasen samt dens løbende opdatering og dels synlighedselementer som f.eks. skilte og pjecer ude i de fredede områder. Fredningsdatabasen er blevet opdateret efter en længere periode uden opdatering. Den forbedrede version af databasen går i luften inden for få uger. De øvrige tiltag, som skilte og foldere i de fredede områder har ligget stille i perioden. Det vil kræve en ressourcemæssig prioritering at løfte denne opgave.
- Sekretariatet har gennem de seneste 2-3 år arbejdet med fredningstjek, jf. bilag 1. Projektet vurderes til at være en stor succes, som fortsætter den planlagte periode ud.
- Det er Sekretariatets samlede vurdering, at principperne har medvirket til en øget spredning af fredningsaktiviteterne i DNS lokale bestyrelser, en øget indsats i de fredede områder og til at sikre en vis geografisk spredning af nye fredningssager. Principperne har ligeledes sikret, at der primært rejses fredningssager indenfor DNS grønne netværk.
- I de senere år er omverdenens krav til DNS fredningssager steget. Det betyder, at forberedelserne forud for en sags rejsning generelt er blevet mere tidskrævende. Vi bruger i mange sager ressourcer på at afholde forudgående offentlige møder før sagens rejsning, på dialog med kommunerne om samarbejde i sagerne, på afklaring af §3 naturens status mv. Fra Sekretariatets side søger vi at efterleve de krav, som både fredningsnævn, Natur- og Miljøklagenævn og ofte også Naturstyrelsen stiller, da det er fremmende for sagernes gennemførelse. Det kan imidlertid have betydning for, hvor mange sager der rejses.

Ad 4. Kriterier, hvorefter der prioriteres fredningssager:

DNS fredningsstrategi 2010-2015:

Når der skal prioriteres mellem fredningsønsker, der understøtter DNS mål og falder inden for Naturbeskyttelseslovens § 1, bliver der lagt vægt på en række kriterier, som hver især taler for eller imod en fredningssag...

- Det har ubetinget været en stor gevinst at have klart formulerede kriterier for, hvornår DN rejser en fredningssag, og hvornår DN ikke gør. Der er mange kriterier, men næppe nogle er overflødige. HB, NFU og PFU-behandlingen af sagerne er smidig og effektiv, og langt mere målrettet end før DN havde en klar fredningsstrategi.

Ad 5. Proces i DN:

DNS fredningsstrategi 2007-2010:

På baggrund af et oplæg fra Sekretariatet og så vidt muligt en høring i NFU og PFU vedtager FU i slutningen af året en plan for årets fredningsarbejde, herunder en plan for hvilke nye fredninger, der skal rejses i løbet af året. FU orienteres i den forbindelse om alle de henvendelser vedrørende nye fredningsønsker, som Sekretariatet på baggrund af strategien har afvist. Planen udfylder de rammer, der i aktivitetsplanen er lagt for fredningsarbejdet. Da der erfaringsmæssigt opstår behov for "ambulancefredninger", som i sagens natur ikke har kunnet forudsiges, vil der være behov for en løbende revidering af planen.

Sekretariatet forelægger hvert år i januar en status for året der gik samt for alle igangværende fredningssager for FU, NFU og PFU.

Arbejdet med de enkelte fredningssager foregår i et samarbejde mellem Sekretariatet, afdelingsbestyrelserne, NFU og FU. FU har i august 2004 vedtaget retningslinjerne for hvornår og hvordan de enkelte organisatoriske elementer inddrages i en fredningssag.

- ▶ Sekretariatet har gennem de seneste 6 år (og flere år før da) sikret, at HB og så vidt muligt NFU og PFU er blevet hørt om planen for årets fredningsarbejde, herunder en plan for hvilke nye fredninger, der skal rejses i løbet af året. Formålet er, at HB skal gives bedre indblik i og indflydelse på, hvilke fredningssager der rejses. Det er Sekretariatets opfattelse at denne procedure fuldt ud har fungeret efter hensigten og således givet HB (samt NFU og PFU) et bedre overblik over fredningsarbejdet samt indflydelse på hvilke sager, der rejses.

Ad 6. Hittidig fredningsprioritering i DN:

Indeholder en kort historisk gennemgang af, hvad der har været styrende for hvilke fredningssager, DN rejser. Punktet er med i strategien for at give læseren baggrundsforståelse. Det vurderes, at det er en god ide at fortsætte med det i kommende strategier, da strategien bliver brugt pædagogisk i mange sammenhænge.